

זה הדדני

زوهديري ZO HADEREKH

גליון 40, 11 באוקטובר 2011

שביתה כללית - אחרי החגים

ההסתדרות חוברת לתנועת המחאה, שהודיעה על הפגנה ב-29 באוקטובר.

הנהגת הארגון **כוח לעובדים** קראה להסתדרות הכללית, שהודיעה על כוונתה להכריז סכסוך עבודה כללי במשק, להקים יחד מטה מאבק משותף להעברת עובדי קבלן להעסקה ישירה.

הנהגת הארגון קוראת לארגון המורים, לארגוני הסגל הבכיר והזוטר באוניברסיטאות ולארגוני עובדים נוספים להצטרף למאבק, ולהציב יחד את המטרה של קליטת עובדי הקבלן בחצרות מעסיקיהם להעסקה ישירה.

שביתת סטודנטים בפתח

למערכה החברתית, שתתחדש אחרי החגים, עומדים להצטרף גם הסטודנטים באוניברסיטאות ובמכללות, המתכננים לשבות בתחילת שנת הלימודים האקדמית, לאחר שהדרישות של המחאה החברתית לא נענו. גם הם תובעים לפתוח מחדש את תקציב 2012.

מאבק הרופאים המתמחים

במסגרת הסכמה שהושגה בבית הדין הארצי לעבודה (6.10), השוו המתמחים את התפטרותם עד ל-10.10 בחצות, ועד אז הם מנהלים משא-ומתן עם נציגי משרדי הבריאות והאוצר.

אחת ההצעות הזדוניות של האוצר היא: במקום לפתוח את ההסכם הקיבוצי, שנחתם באופן שערורייתי ל-9 שנים – להאריך אותו ולהוסיף לו עוד כמה שנים.

דרישות המתמחים מתמקדות בשלושה עניינים:

תוספת של 5,000 שקל לשכר היסוד של הרופאים המתמחים בעקבות עמידה בבחינות, וזאת בשתי פעימות; ביטול חובת המומחים לבצע תורנויות; קיצור משך תקופת ההסכם הקיבוצי מ-9 ל-3 שנים.

מה בגיליון:

מהו הצדק החברתי שדרשה המחאה – אור שי,

עמוד 3;

מחאה בוול סטריט – עודד גולדרייך, עמוד 4;

שירה עכשווית – לילך ובר, עמוד 5;

הכתובת הגזענית הייתה על הקיר – עמוד 2.

עופר עיני, יו"ר ההסתדרות, הודיע בשבוע שעבר על הכרזת סכסוך עבודה כללי במשק. בפגישה עם שניים מראשי המחאה החברתית, **רגב קונסט ויונתן לוי** (4.10), הבהיר עיני, כי סכסוך העבודה הוא בתביעה לצמצום משמעותי במספר **עובדי הקבלן** במגזר הציבורי – בעיה, שוועדת טרכטנברג לא נתנה לה תשובה. קונסט ולוי אמרו בפגישה, כי המערכה לצמצום התופעה של עובדי קבלן היא אחד הדגלים של המחאה החברתית, שהחלה ביולי.

בעקבות ההכרזה בדבר סכסוך עבודה כללי, תוכל ההסתדרות לפתוח בשביתה כללית בסוף אוקטובר. כזכור, הודיעו ראשי המחאה, כי במוצ"ש, 29 באוקטובר, מתוכננת בכיכר רבין עצרת המונים למען תקציב חברתי חדש – עצרת שתסמן את חידוש המחאה החברתית לאחר פינוי מרבית המאהלים.

בישראל מועסקים כרבע מיליון שכירים במעמד של עובדי קבלן – בעיקר בניקיון ובשמירה. שכרם של עובדים אלה הוא הנמוך ביותר במשק: השכר הממוצע של עובדי קבלן הוא 4,123 שקלים, וזאת לעומת שכר ממוצע לשכיר ישראלי, העולה על 9,000 שקלים (ברוטו).

המגזר הציבורי הוא המעסיק העיקרי של עובדי הקבלן, וזאת בהתאם למדיניות האוצר של החלפת עובדים קבועים ומאורגנים בעובדים זמניים ולא מאורגנים. בין המוסדות המעסיקים עובדי קבלן רבים: משרדי הממשלה, הרשויות המקומיות, האוניברסיטאות, בתי-החולים והחברות הממשלתיות. לפי מרכז המחקר והמידע של הכנסת, עובדי הקבלן מהווים 20% מהעובדים המועסקים במשרדי הממשלה.

נוסף לעובדי השמירה והניקיון, מועסקים במתכונת של עובדי קבלן חסרי יציבות תעסוקתית ובשכר נמוך גם עובדים סוציאליים, מורות, פקחים, קופאיות ברכבת, פקידים.

בשעתו לא התנגדה ההסתדרות להעסקתם של עובדי קבלן, ואפילו חתמה הסכמים עם בעלי החברות להעסקה זמנית. לפי ההסכמים, עובדי הקבלן מקבלים שכר מינימאלי, הגבוה מעט משכר המינימום לפי חוק, וישלמו להסתדרות "דמי טיפול ארגוני", אך מבלי להיות מאורגנים אישית ומבלי שבמקום העבודה הוקם ועד עובדים.

הכתובת הייתה על הקיר

בסוף השבוע שעבר נתגלו על 25 מצבות בבתי עלמין מוסלמי ונוצרי ביפו כתובות נאצה. כן חובלו כמה מצבות. על המצבות נכתב: "מוות לערבים" ו"תג מחיר".

בתגובה לפשע, נערכה במוצ"ש (8.10) עצרת מחאה משותפת של ערבים ויהודים בגן השניים ברחוב יפת ביפו.

ב-3.10, שבוע קודם לוונדליזם הגזעני ביפו, הציתו גזענים את המסגד בכפר זנגריה, שהוא חלק מהיישוב טובא-

זנגריה שבגליל העליון. למסגד נגרם הרס רב – קירות ותקרה מפויחים, ספרים וריהוט שנשרפו.

תושבים זועמים הפגינו בכפר ובכבישים סמוכים, כשהם מניפים כרזות שעליהן נכתב: "לא לאלימות, כן לשלום". הפגנה של תושבים, שצעדה בכביש בכיוון ראש פינה, פוזרה בידי המשטרה.

תושבים בטובא-זנגריה מעריכים, כי המציתים באים מקרב חוגים גזעניים בצפת, אשר בשנה החולפת ניהלו מערכה מבישה נגד השכרת דירות לערבים בעיר.

"חד"ש סולידרית עם תושבי טובא-זנגריה, הזועמים וכואבים את שריפת המסגד בידי ביריוני הימין הקיצוני" –

אמר ח"כ עפו אגבריה לקהל הרב שנאסף ליד המסגד, במהלך ביקורה (ב-4.10) של משלחת חד"ש במסגד המפויח.

בהמשך דבריו הדגיש ח"כ אגבריה, כי מאחורי החבלה במסגד א-נור בטובא-זנגריה עומדים חוגי ימין מסוכנים. הוא הזהיר את ממשלת הימין בראשות נתניהו ממשחק באש הגזענות, ותבע ממנה להפסיק את החיפוי הניתן לקיצונים הפוגעים בערבים שוב ושוב. החקיקה הגזענים והאנטי-דמוקרטית, אמר, היא חומר בעירה חזק, העלול להבעיר את ישראל כולה.

אגבריה הוסיף, כי אין זו הפעם הראשונה שקיצונים מחללים מסגד בישראל ובגדה במטרה לזרוע בהלה וסכסוך דתי. הוא הזכיר גם את הפשע, שביצע לפני כמה שנים החייל נתן זאדה, אשר ירה למוות בנוסעי אוטובוס בשרעם.

במשלחת חד"ש השתתפו, נוסף לח"כ אגבריה, גם איימן עודה, מזכיר חד"ש; מאג'ד אבו-יונס, מרכז מזכירות מק"י וחבר סיעת חד"ש בהסתדרות; ג'מאל טרבייה ועו"ד חסן בשיר, שכינה בעבר כראשי עיריית סחנין; ושפיק ג'השאן.

חד"ש פרסמה הודעה המתריעה, כי ההסתה הגזענית נגד האזרחים הערבים תוביל גם לאלימות פיזית נגדם. חד"ש

תובעת מהמשטרה לגלות את מבצעי הפשעים ולהעמיד לדין את מחללי הקברים והמסגד ואת אלה העומדים מאחוריהם.

חד"ש מטילה אחריות מלאה על הממשלה, שהובילה חקיקה גזענית, ועל ראשי המשטרה, אשר לא עושים דבר, כדי

לעצור את ההתארגנות הטרוריסטית של הימין הקיצוני, ואשר מגלים אוזלת יד נפשעת מול מתנחלים המשתוללים

בגדה.

השב"כ: הטרור של הימין כבר כאן

"בשב"כ גובר החשש מפני התקפות אלימות של פעילי ימין קיצוני על פלסטינים בשטחים, לצד החרפת התנכלויות לעובדי ציבור" – מתריע עמוס הראל ("הארץ", 4.10).

בהמשך מצוין, כי בשב"כ מזהים חולשה עמוקה בטיפול החוקי בתופעות אלה, והתוצאה – אנשי הימין הקיצוני ממשיכים בהפחדות, כמו בהתקפות על מסגדים, שכן אין להם יותר קווים אדומים.

בין מעשי האלימות של פעילי הימין הקיצוני: פגיעה בערבים וברכושם, חבלה בכלי רכב של צה"ל, ריסוס כתובות מאיימות בפתח בתיהם של פעילי שלום. אחד ממוקדי האלימות – הישיבה בהתנחלות יצהר ליד שכם.

שר המשפטים יעקב נאמן שר החוקים האנטי-דמוקרטיים

עו"ד שלמה כהן, שכיהן בעבר כראש לשכת עורכי הדין, מתח במאמר שפרסם ב"הארץ" (4.10) מאמר ביקורת נוקב על פעילותו של יעקב נאמן, שר המשפטים בממשלת נתניהו. כהן מציין, כי בשתי שנות כהונתו של נאמן התברר, ששר המשפטים הזה נוהג כפי שאף שר פוליטיקאי שכיהן לפניו לא העז לנהוג: "הרטוריקה מאופקת, אבל מחדליו ומעשיו מהדהדים. אין חוק חשוב אחד שיזם, אשר הביא לתיקון של פגמים במשפט הישראלי. לעומת זאת, בתקופת כהונתו של נאמן ובסיועו הפעיל עברו בכנסת חוקים אנטי-דמוקרטיים גזעניים מן הסוג ששימש אנטישמים כדי לפגוע ביהודים - כמו חוק ועדות הקבלה, חוק החרם, חוק הנכבה ועוד היד נטויה".

בעוד מערכת המשפט קורסת תחת עומס הפניות והתיקים, שר המשפטים, במקום למנות שופטים נוספים, בחר בדרך של הפרטת המשפט, הנהגת בוררות חובה ושיפוט בידי מי שאינם שופטים. ומציין כהן: "ולמי מיועדת תקלה זו? לעמך ישראל הנזקקים לשירותי שיפוט בתביעות קטנות יחסית. הגבירים, שאותם ייצג עו"ד נאמן, ימשיכו לזכות בשירותי המערכת השיפוטית".

כהן מדגיש, כי חטאו החמור ביותר של השר נאמן הוא הניסיון הבוטח להשתלט על בית המשפט העליון, אותו הוא מצליח להסתיר מהציבור: "המתנה הפוליטי, שבשירותו הוא פועל, איננו אוהב בית משפט עליון, המאלץ את השלטון לפעול כדין וחרד לזכויות יסוד. אפילו בית משפט ביישני כמו הנוכחי איננו לרוחם. לכן פועל שר המשפטים, בעורמה אך בנחרצות, כדי לשנות את הרכבו של בית המשפט העליון..."

ראשית, הוא וחבריו שברו מסורת של עשרות שנים שעל פיה אחד מנציגי הכנסת לוועדה נבחר על ידי האופוזיציה. הפעם נבחר "נציג האופוזיציה" ברוח הקואליציה - אורי אריאל, אף שהאופוזיציה בחרה במועמד אחר.

שנית, הממשלה מיהרה לאמץ את השינוי לחוק - שהציע ח"כ יעקב כץ ושנתמך על ידי שר המשפטים - שיאפשר למנות לנשיא בית המשפט העליון את אשר גרוניס, שופט שמרן ואנטי אקטיביסטי כרוחה. הסיבה היחידה, והמוסתרת, לשינוי המוצע היא שנשיא בית המשפט העליון הוא חבר קבוע בוועדה לבחירת שופטים. שאר השופטים בוועדה מתחלפים. ושלישית, נאמן, בסיוע פעיל של ח"כ דוד רותם, יו"ר ועדת חוקה, מנסים לשנות את אופן בחירת הנציגים של לשכת עורכי הדין לוועדה לבחירת שופטים".

מעוניין/נת לקבל הביתה את "זו הדרך"?

שלחו שם וכתובת אל: info@maki.org.il

המשלוח ללא תשלום.

תרומות לפקודת מק"י, ת"ד 26205, ת"א 61261,

יתקבלו בברכה.

מהו 'הצדק החברתי' שדרשה המחאה?

בין רווחה למהפכה – חלק ד' בסדרה על מחאת האוהלים

מאת אור שי

ליברליזם נתקל בהתנגדות, הוא מבקש לעקוף אותה, מבלי לשנות את הכיוון הכללי שלו. הוא מעביר כספים מן העובדים הסוציאליים לניצולי השואה, מניצולי השואה למורים, מהמורים לעו"סים, וכן הלאה. בחזרה לשנת 2011. ראש הממשלה הוא (לדאבון הלב) בנימין נתניהו. אין מי שמבין את האתגר שמציבה המחאה יותר ממנו. אין מי שמסוגל להתמודד איתה פחות ממנו. בישיבת סיעת הליכוד הודה נתניהו, שיש בעיה אמיתית. הוא מבין, שקיימים "כל מיני קולות", הכופרים בקדושתו של השוק החופשי, אך ממשיך להתבצר בתמיכתו בו. הוא מבין שדרישות המחאה כולן זועקות להתערבות הממשלה במשק, אך הוא דוחה את הרעיון כלאחר יד. הוא שומע את מאות האלפים הזועקים את מצוקתם ברחוב, אך ממשיך ללהג באוזניהם קלישאות על כך ש"אנחנו גדלים בקצב מהיר".

בין רווחה למהפכה

תפיסת הצדק החברתי, אותה גיבשה המחאה, הציגה סידרה של דרישות, כמו גם עקרונות כלליים של סולידריות ואחדות מאבקים. עם זאת, המחאה לא הציגה חלופה אידיאולוגית כוללת להגיון הניאו-ליברלי. הסיבה העיקרית לכך היא היעדר תמימות הדעים בקרב המוחים בשאלת החלופה למדיניות הממשלה. **עמדה אחת** דיברה בשבחה של "מדינת הרווחה", **ועמדה שנייה** בשבחה של "המהפכה". ההיגיון של **העמדה הראשונה** מתאר מאבק המסתיים בהיענות של הממסד לדרישות המחאה החברתית, תוך הישארות במסגרת יחסי הכוחות המעמדיים הקיימים. ההיגיון של **העמדה השנייה** מתאר מאבק על מימוש דרישות המחאה, החורג מתוך כללי המשחק המקובלים, משנה אותם ובונה סדר חברתי חדש בתכלית. מדובר בוויכוח ותיק מאוד בשמאל העולמי, שתואר כאן בקווים כלליים מאוד. אך ישנו מכנה משותף לשתי העמדות: התמיכה בדרישות המחאה. ואכן, תמיכה זו איפשרה הן למרקסיסטים בחולצות האדומות מהמפלגה הקומוניסטית וחד"ש, והן לסוציאלי-דמוקרטים בחולצות הכחולות מ"דרור ישראל", לדור זה בצד זה באותו מאהל, ובהפגנות לשמוע רגע אחד - "הו הא מי זה בא? מדינת הרווחה", ורגע אחריו - "התשובה להפרטה: מ-ה-פ-כה".

בין מחלוקת לשתיוף פעולה

כל ניסיון עתידי לתרגם את המחאה לכוח בזירה הפוליטית ידרוש הכרעה במחלוקת זו, כמו גם במחלוקות אחרות, לגבי הגישה האידיאולוגית הברורה למימוש של הצדק החברתי. ועם זאת, נדמה שיש הרבה יופי ברגע הזה, בו אנשי שמאל עתירי אידיאולוגיה פעלו למען מטרה משותפת. בחודשים האחרונים חזו עינינו בקומוניסטים ובסוציאלי-דמוקרטים העוסקים בהרחבתו של המאבק החברתי למעגלים חדשים ולאוכלוסיות חדשות. על הישג זה בלבד מגיע **לדפני ליף** ולייתר יוזמי המחאה פרס נובל לשלום. נדמה, שבמחאה של הקיץ האחרון הוגשם חזון אחרית הימים: וגר דני גוטוויץ עם מוחמד ברכה, ודב חנין עם אילן גילאון ירבץ, ונערה קטנה בחולצת "ב' זה אוהל" נהגת במ.

בהמשך לסדרת מאמרי בנושא מחאת האוהלים ("זו הדרך" 21.9, 28.9, 5.10), אבקש במאמר זה לבחון, מהו "הצדק החברתי" לפי ההגדרה של תנועת המחאה.

איך מגדירים צדק חברתי?

פילוסופים התחבטו במשך שנים בהגדרה הנכונה למושג צדק, וממשיכים להתווכח על כך עד עצם היום הזה. תנועות מחאה מתחבטות פחות. ב-14 ביולי, הקימה דפני ליף אוהל בשדרות רוטשילד בתל אביב, כי היא לא הצליחה לעמוד בתשלום שכר הדירה. מאותו יום ואילך, צדק חברתי פירושו - דיור במחיר הוגן. כשבועיים לאחר מכן, הורים ברחבי הארץ יצאו בהפגנת עגלות המונית. אם כן, צדק חברתי פירושו גם חינוך חינם לגיל הרך. הרופאים שבתו, והרופאים המתמחים הגישו מכתבי התפטרות. על כן יש להוסיף, כי צדק חברתי פירושו גם השקעה מאסיבית בבריאות. אפשר להמשיך כך הלאה. כל סקטור, בתורו, צירף את הדרישות הייחודיות שלו. אך לכולן היה מכנה משותף אחד: כולן חותרות נגד המצב, בו יוקר המחייה ממשיך לעלות, בעוד השכר קופא על שמריו.

בסופו של דבר, רשימות מפורטות של דרישות עלו על הכתב: מסמך דרישות תנועת המחאה, דו"ח ועדת ספיבק-יונה ומסמכים אחרים. מרבית הדרישות אינן חדשות, ואת חלקן הגדול ניתן למצוא בפרסומים אקדמיים, בניירות עמדה של ארגונים חברתיים ובעיון בדברי הכנסת בנאומיה של תמר גוז'נסקי. ואף על פי כן, האלמנט החדשני גלוי לעין. בעוד שבעבר הלא רחוק, רעיונות כמו הגדלת המיסוי על ההון והשקעה בדיור ציבורי נבטו בשיח אקדמי ופוליטי ביקורתי, בקיץ הזה הם נבעו מתוך תנועת המונים, שהפיחה בהם חיים מחודשים ודחפה אותם למרכז סדר היום הציבורי. אחת הביקורות על המחאה סבבה סביב "חוסר המיקוד" של דרישותיה. הביקורת הזו הגיעה בחלקה מהמערכת הפוליטית ומהתקשורת, אך גם מתוך התנועה עצמה. אחרי שלושה שבועות של מחאה, הגיע הפולמוס הפנימי באשר למטרות המחאה לתקשורת. **ניסן זכריה**, ראש מטה המאבק בחולון, התראיין ודרש: "יש להתחיל בדיור". **רוני נוימן**, דובר מאהל רוטשילד, אמר בתגובה: "יצאנו למאבק הזה בגלל בעיית הדיור, אבל הציבור הוכיח שהוא יוצא לרחובות בגלל בעיות נוספות. אם אין לו כסף לשכור דירה, אז גם אין לו כסף לבריאות פרטית או לחינוך פרטי". בסופו של דבר, הוכרע הוויכוח לטובת הגישה, הדוגלת בהגדרה רחבה של "צדק חברתי".

אולמרט ונתניהו

ב-2007, התפרסמו נתונים מחרידים באשר לטיפול בניצולי השואה, שעוררו זעם ציבורי. אולמרט, ראש הממשלה, מקצה מאות מיליונים לטיפול בניצולי השואה. אך כדי לממן את ההקצאה הזאת הוא עורך קיצוץ רוחבי במשרדי הממשלה, והכל במסגרת תוכנית, אותה גיבש פרופ' מנואל טרכטנברג (כן, הוא עצמו). וכך, כל אימת שהניאו-

גם העובדים תופסים את וול סטריט

איגודי העובדים חברו לפעילים בניו-יורק, ויוצרים מחאה חברתית תוססת.

אומנם לא בכל המחאות האחרונות הצליחו העובדים להשיג את כל ההישגים להם קיוו, אולם רוחבן ועומקן – גם נוכח תקשורת התאגידים העוינת ונוכח היחס התוקפני מצד המעסיקים – מבטאים שינוי גישה.

התעוזה וההתנגדות, שמגלים לאחרונה האיגודים המקצועיים, הם הוכחה לכך, שרוח המרי, אשר נתגלתה במחאה הגדולה בוויסקונסין בשנה שעברה, לא הייתה מאורע בודד וחולף. לאחר תקופה ארוכה של מגננה מעמדית, עוברים העובדים למתקפה.

(תמצית מאמר שפורסם בירחון "In These Times")

מחאה נגד ההון בלב מתחם בעלי ההון

בלב הרובע הפיננסי של ניו-יורק, סמוך מאוד למקום בו עמדו בעבר מגדלי התאומים, הוקם לפני כחודש מאהל מחאה, כחלק מתנועה חברתית בשם "תופסים את וול סטריט". מאז הוקם המאהל, מקיימים פעילי התנועה הפגנות יומיות כנגד שלטון התאגידים, בארה"ב ובעולם כולו, ונגד הניצול המחפיר ואי-השוויון החברתי שבשלטונם. מדי יום, בבוקר ובערב, יוצאות מהמאהל תהלוכות, אשר צועדות אל הבורסה לניירות בעת פתיחת וסגירת המסחר. בסוף השבוע שחלף כבר השתתפו בצעדה 20 אלף מפגינים. אחת הסימאות הבולטות, שהמפגינים נושאים עמם, קובעת כי 99% מן האוכלוסייה נשלטים ומנוצלים בידי המאיון העליון.

אחת התהלוכות, שצעדה מהמאהל לכיכר "יוניון סקוור", פוזרה באלימות בידי המשטרה המקומית, אשר עצרה מעל חמישים משתתפים בתואנות שווא. התערבות משטרתית זו, שכוונה כנראה לשבירת המחאה, הביאה לחשיפה נרחבת של המחאה באמצעי התקשורת הממוסדים, שניסו להתעלם ממנה עד לשלב זה. החשיפה הרבה הובילה להתארגנויות מקומיות ולמאהלים במאות רבות של ערים ברחבי ארה"ב.

המאהל מנוהל באמצעות דיונים יומיים וב"דמוקרטיה ישירה", ומשמיע אמירה נוקבת נגד העוולות, המאפיינות את השיטה הקפיטליסטית, אולם גם אינו נעדר חולשות.

אחת ההכרזות האחרונות של האסיפה הכללית קראה לאנשים להתאסף, להקים מאהלים במרחב הציבורי, ולנהל דיונים דמוקרטיים באופן ישיר על אודות הבעיות המציקות להם וכיצד יש לפתור אותן. קריאה כזו אינה ברורה מאליו ואיני מזלזל בה, אולם אם מסתפקים רק בה, היא עשויה להרחיק אנשים מן השדה הפוליטי ומן התביעה לשינויו.

רבים מהפעילים חשדניים כלפי כל ארגון וכל סמכות, ומתנגדים להפניית דרישות קונקרטיות למערכת הפוליטית הקיימת, מתוך חשש שכל מגע עמה מקנה לה לגיטימיות.

יחד עם זאת, החיבורים שנוצרו לאחרונה בין המחאה לבין ארגוני העובדים הם מעוררים מאוד, ויש להם פוטנציאל לכוון את התנועה לפעולה פוליטית אפקטיבית ומאורגנת.

עודד גולדרייך, ניו-יורק

מאת מישל צ'ן

ייתכן ומוקדם לעסוק בהשוואה שבין המחאות המתקיימות בניו-יורק, תחת הסיסמא "תופסים את וול סטריט", לבין אביהן הרוחני, בכיכר א-תחריר במצרים. יחד עם זאת, קווי הדמיון ברורים: פעילים צעירים מציתים את ניצוץ המחאה, מתארגנים מלמטה, באופן עממי, ואליהם חוברים ארגוני העובדים, ראשית כתומכים, ובהמשך – בקידמת המאבק.

לאחרונה דווח, כי איגוד עובדי התחבורה, שהוא איגוד בעל היסטוריה של עמדות רדיקליות, החליט לתמוך ולהעניק תרומות מזון לפעילי תנועת "תופסים את וול סטריט". לדברי דובר האיגוד, בכוונתם לקחת חלק בצעדות ובהפגנות המתקיימות סביב פארק זוקוטי, שם לנים המוחים באוהלים.

עוד איגוד מקצועי שהצטרף לאחרונה לתנועה, הוא ארגון הסגל האקדמי באוניברסיטת העיר ניו-יורק. המרצים קיימו הפגנה במחאה על האלימות המשטרתית, שהופנתה כלפי הפעילים בהפגנות הקודמות.

שיתופי פעולה נוספים מתקיימים כל העת בין קבוצות מאורגנות של עובדים לבין ארגונים קהילתיים אחרים, וביניהם כאלה הפועלים בקרב תושבי שכונות העוני בעיר ובקרב מחוסרי הדיור.

לא רק האיגודים המקצועיים מגלים סולידריות עם תנועת המחאה החברתית, אלא גם להיפך: האסיפה הכללית של תנועת "תופסים את וול סטריט" קראה לאחרונה לפעילים להשתתף בהפגנות של עובדי חברת הטלפונים, השובתים להטבת תנאי העסקתם. האסיפה הכללית אף הקימה קבוצת עבודה קבועה, שמטרתה להדק את הקשרים ושיתופי הפעולה עם העובדים המאורגנים באיגודים המקצועיים, על בסיס תמיכה הדדית.

ייתכן שבתקופה הקרובה נהיה עדים לעוד התקרבות בין תנועת "תופסים את וול סטריט" לבין האיגודים המקצועיים, על רקע המתיחות הגוברת בין עובדי המגזר הציבורי במדינת ניו-יורק, לבין אנדרו קומו, מושל המדינה. לאחרונה דחו העובדים חוזה עבודה חדש שהוצע להם בידי המושל, המבטל את איום הפיטורים ההמוניים, אך במחיר של הקפאת שכר והגדלת הוצאות העובדים על שירותי בריאות.

החיבור בין העבודה המאורגנת לבין תנועת המחאה נראה מתבקש, שכן יש יותר משמץ של דמיון בין ההצהרות של איגוד עובדי המגזר הציבורי, לבין סיסמאותיהם של הפעילים החברתיים מתנועת "תופסים את וול סטריט", המפגינים ברחובות ניו-יורק ובערים רבות אחרות.

חיבור זה בין תנועת מחאה חברתית לבין איגודים מקצועיים, הוא אחד הביטויים לאווירה הלוחמנית השורה בתקופה האחרונה על העובדים המאורגנים בארה"ב. רשימת המחאות כוללת שביתות של עובדי בתי-חולים במדינת קליפורניה, הפגנות מורים במדינת ניו-יורק, והשתלטות של עובדים על נמלי ים במדינת ואשינגטון.

פנימה יותר / תומס טראנסטרומר

בכניסה הראשית לעיר
 כשהשמש נוטה לשקוע
 התנועה מצטופפת, זוחלת.
 דרקון כבד-תנועה מבהיק.
 אני אחד מקשקשיו.
 פתאום שמש אדומה
 במרכז השמשה הקדמית
 שוטפת פנימה.
 האור משקף אותי
 ובתוכי
 מתגלה כתובת,
 מלים שנכתבו בדיו סתרים
 הנחשפות
 כשהנייר מוחזק מעל אש!
 אני יודע שעלי להרחיק
 לצד השני של העיר ואחר-כך
 הלאה, עד שיגיע הזמן לצאת
 ולנדוד זמן רב ביער.
 ללכת בעקבות החולד.
 מחשיך, קשה לראות.
 שם, על הטחב, רובצות אבנים.
 אחת מהן יקרה.
 היא יכולה לשנות הכל
 היא יכולה להאיר את החושך.
 היא מתג החשמל של הארץ כולה.
 הכל תלוי בה.
 לראות אותה, לגעת בה...

השיר ראה אור בקובץ "נוסחאות החורף" (הוצאת קשב, 2003) בתרגום מהמקור השבדי של פרופ' גלית חזן-רוקם, התוכנית לפולקלור יהודי והשוואתי באוניברסיטה העברית.

*** (וכך) / טהא מוחמד עלי**

יִכְרֵךְ
 לְקַח לִי
 שְׂשִׁים שָׁנָה תְּמִימוֹת
 עַד שֶׁהִבְנֵתִי,
 כִּי הַפִּים הֵם הַטּוֹב שֶׁבַּמְשַׁקְאוֹת,
 וְכִי הַלֶּחֶם הוּא הַטְּעִים בְּמַאֲכָלִים,
 וְכִי אֵין עֶרֶךְ אֲמִתִּי לְאֲמֻנוֹת פְּלִשְׁתִּי.
 אֲלֵא אִם תִּחְדִּיר מְעַט אֲשֶׁר
 לְלֵב הָאָדָם.

תרגום מערבית: סלמאן מצאלחה

טהא מוחמד עלי (אבו ניזאר) נולד בספּוֹרְיָה בשנת 1931, גורש ממנה בשנת 1948 והלך לעולמו השבוע והוא בן 80. עלי חי ועבד בנצרת בחנות עתיקות ומזכרות בבעלותו והיה חבר במפלגה הקומוניסטית. פרסם חמישה קובצי שירה: **השיר הרביעי ועוד עשרה שירים** (1983), **לרמות את הרוצחים** (1989), **שריפה בכית-הקברות של המזור** (1992), **אל חילוף ונער פרפרים צבעוניים** (2002), **לא יותר** (2005). כן ראה אור קובץ סיפורים קצרים שלו בשם **סימפוניית הילד היחף** (2003). שיריו תורגמו לשפות רבות.

נוסחאות החורף

מאת לילך ובר

השבוע זכה, מי שנחשב לגדול משורריה של שבדיה בדור האחרון, תומס טראנסטרומר, בפרס נובל לספרות. מה ניתן ללמוד ממשורר ממדינת רווחה על פואטיקה?

בשירו "מוצב" מתוודה המשורר תומס טראנסטרומר: "פוקדים עלי לצאת אל ערמת אבנים/ כמו גוויה מיוחסת מתקופת הברזל". טראנסטרומר זכה השבוע בפרס נובל לספרות והוא בן 80. המשורר נולד בסטוקהולם לאב עיתונאי ולאם מורה, עמה התגורר ביחידות מאז גירושי הוריו, כשהיה בן 3. בשנת 1956 סיים את לימודיו האקדמיים בספרות, בפסיכולוגיה ובמדעי הדתות. בחייו המקצועיים עבד כפסיכולוג, בעיקר עם נוער עבריין במתקני כליאה. ספר שיריו הראשון, "שבעה עשר שירים" (1954), זכה לתשומת לב. לצד הערכה לה זכה מהמילייה הספרותי בארצו בשנות הששים, הופנתה כלפיו ביקורת, כי שיריו אינם פוליטיים דיים. זאת על רקע השירה השבדית בשנים אלה שהרבתה לעסוק בתכנים שמאליים, וטראנסטרומר אף הואשם באינדיבידואליזם.

למקרא שורות כמו "כעת המכתב אצל הצנזור. הוא מדליק את המנורה/ מילותיי מקפצות לאורה כקופים על סורג" ("לידידים מעבר לגבול"), ניכר כי מקתרגיו נחפזו לשפוט את שירתו של טראנסטרומר בהקשרה הפוליטי. אומנם המשורר אינו מקל על קוראיו באבחון עמדתו הפוליטית המיידית בנושאי השעה, אך עם זאת ניכר, כי שירתו אינה מתעלמת מקריאת מנגנוני כוח ואופן פעולתם על הסובייקט במאה העשרים ומתפיסות הומאניסטיות ומתקדמות. בספרו האוטוביוגרפי חלק טראנסטרומר עם קוראיו, כי בנעוריו החזיק בדעות אנטי-נאציות מובהקות, גם בתקופה בה הדבר לא היה מובן מאליו בשבדיה. התקבלותו כמשורר בארצות הברית נקשרת לרוב בידידותו הממושכת עם המשורר האמריקאי רוברט בליי. בליי, שנודע כמתנגד חריף מבית למעורבותה של ארה"ב במלחמת וייטנאם, התכתב עם טראנסטרומר בין השנים 1964-1990. התכתבות זו פורסמה בשבדית כספר.

שיריו של טראנסטרומר מספקים לקורא הים-תיכוני פגישה בלתי אמצעית עם איתני הטבע הפראיים ונופיה של סקנדינביה. הפואטיקה בשיריו מורכבת ואינטנסיבית, ואינה חוששת להיות הגותית ואינטלקטואלית ועם זאת לשמור על קלילות והומור. בנימוקי ועדת פרס נובל לספרות נאמר, כי זכה "בשל התמונות המרוכזות שהוא יצר, דרכן נתן לנו גישה מרעננת למציאות". אין בקבלת פרס נובל להצביע בהכרח על חשיבות פואטית, אך יחד עם זאת, נראה כי מוטב אם קוראי השירה העברית, שנסמכה בהתהוותה בראשית המאה העשרים על השירה האירופית בכלל ועל השירה הרוסית בפרט, יכירו גם שירה אירופית בת הזמן הזה. שיריו הקולחים של טראנסטרומר מספקים הזדמנות טובה לעשות זאת.

כתיבת שורות אלה נסמכה על אחרית הדבר מאירת העיניים של מתרגמת טראנסטרומר לעברית, גלית חזן-רוקם, בספר "נוסחאות החורף".

בת"א ובחיפה יציינו בשבת את יום המחאה העולמי

מהלך 2012, בכוונת הממשלה היוונית לפטר 30 אלף עובדי ציבור, ועוד 200 אלף יפוטרו במהלך 2013. פיטורים אלה יכללו עובדים בתחום השירות הרפואי, אשר יוחלפו בעובדי קבלן.

במקביל, במגזר הפרטי פועלים המעבידים לקיצוץ בשכר ובהסדרי הפנסיה של העובדים.

המפלגה הקומוניסטית היוונית קראה לציבור העובדים להתנגד נמרצות לתוכניות הקיצוצים והפיטורים, לפעול לסילוק המדיניות האנטי-עממית ולהנהגתה של מדיניות הדואגת להמוני העם והכוללת בעלות ציבורית על אמצעי הייצור העיקריים. עמדות אלה עמדו במרכז נאומו בהפגנה של אליאס סיאוראס, נשיא איגוד העובדים בבית החולים הגדול ביותר ביוון ופעיל בארגון העובדים המונהג בידי הקומוניסטים (PAME).

העובדים ברחבי יוון מתארגנים להפגנות המוניות, שייערכו ב-19 באוקטובר, נגד המדיניות האנטי-עממית של הממשלה ובדרישה שהטייקונים ישלמו את מחיר המשבר.

הבדואים: "כן להכרה, לא לעקירה"

כאלפיים ערבים-בדואים ופעילים למען דו-קיום בנגב הפגינו (6.10) במרכז באר-שבע בתביעה להבטחת עתידם על אדמתם ונגד דו"ח פראוור, שמיומשו יוביל לעקירתם של 30 אלף בדואים מיישוביהם. המפגינים נשאו כרזות, בהן נכתב: "העם דורש צדק חברתי" ו"כן להכרה, לא לעקירה". במקביל להפגנה, התקיימה ביישובים הבדואיים בנגב שביתה כללית – בתי הספר והתנועות נסגרו.

שר האוצר תומך בהעלאת גיל הפרישה לנשים ל-64

כמו בנושאים חברתיים אחרים, גם בנושא גיל הפרישה לנשים, שר האוצר יובל שטייניץ אינו מקשיב למחאה החברתית, אלא רק לטייקונים ולפקידי האוצר.

לאחר שוועדה, שהקים שר האוצר, המליצה להעלות את גיל הפרישה לנשים עובדות מ-62 ל-67, התעוררה מחאה מצד ארגוני הנשים, וגם חברי כנסת הביעו התנגדותם להעלאת גיל הפרישה לנשים ל-64 כבר ביוני 2011, נכללה

בחוק גיל פרישה (2004) שיזמה הממשלה. אולם העלאת גיל הפרישה לנשים בשל המחאה הציבורית ועמדתם של מחוקקים רבים. כעת מנסה שטייניץ להפעיל את החוק כלשונו ולבצע את השינוי, למרות ההתנגדות של ארגוני הנשים וועדת הכספים של הכנסת.

תנועת נשים דמוקרטיות בישראל (תנד"י) וארגוני נשים אחרים מדגישים, כי אפלייתן לרעה של הנשים בשוק העבודה מצדיקה לתת להן העדפה ביציאה לפנסיה כבר בגיל 62. יחד עם זאת, לנשים ישעדיפו להמשיך ולעבוד, יש לאפשר להמשיך לעבוד עד גיל 67, גיל הפרישה של הגברים.

לעבר בריסל (בלגיה), העיר שבה ממוקמים גם מטה נאט"ו וגם הפרלמנט האירופי, צועדים מאז ה-8 באוקטובר מפגיני מחאה ממדינות שונות ביבשת, וזאת במטרה לערוך בה ב-15 באוקטובר כינוס בינלאומי של פעילי מחאה מרחבי העולם.

לפי התוכנית, מכינוס בריסל ייצא מסר של מחאה חברתית עולמית בנוסח המחאה שהחלה לפני כמה שבועות בניו-יורק "Take The Square" (בנושא זה - ר' עמוד 4).

במסגרת המחאה העולמית, אשר תגיעה לשיאה בהפגנות שיתקיימו ברחבי העולם בשבת, 15 באוקטובר, יציינו גם בתל-אביב ובחיפה את יום המחאה הבינלאומי שכותרתו: "מאוחדים למען שינוי עולמי".

בתל-אביב האירועים יתקיימו ככל הנראה בכיכר המדינה (המיקום אינו סופי), ויחלו בשעה 16:00. האירועים יכללו פעילויות לילדים, הייד פארק, שידורים ישירים

בנושאי ה-15

באוקטובר,

הופעות, וכן

מתחם פיקניק.

בשעה 19.30

ייערך בת"א

האירוע המרכזי,

שיכלול עדכונים

מהמאבקים

החברתיים בעולם

ודיונים על ההקשר בין המאבקים בעולם למאבקים בחברה הישראלית, וכן על המשמעות של צדק חברתי עולמי.

בחיפה יצוין יום המחאה העולמי בפסטיבל מעורבות שיימשך יומיים - ב-14 וב-15 באוקטובר, בגן האם ובגן מינה. הפסטיבל יפתח ביום ו', 14.10, בשעה 13.00, ויכלול סדנאות ודיונים במרחב פתוח. בלילה יתקיים פאנל בהשתתפות אישים מובילים במחאה החברתית. בשבת, 15.10, יימשכו הסדנאות והדיונים עד לשעה 17.00.

יוון: לא לפיטורים, על הטייקונים לשלם את מחיר המשבר

ב-5 באוקטובר נערכו באתונה וב-30 ערים נוספות ביוון הפגנות עובדים המוניות, בהן נטלו חלק עובדי המגזר הציבורי והעובדים של חברות ממשלתיות שהופרטו. המפגינים הביעו זעם נוכח מדיניות הממשלה הסוציאליסטית, המקבלת את התכתיבים של האיחוד האירופי ומנהיגה תוכניות צנע קיצוניות.

תוכניות אלה כוללות פיטורים נרחבים של עובדים במגזר הציבורי וקיצוצים כואבים בשכר ובתקציבים החברתיים. בין היתר פועלת הממשלה ליישום צעדים להוצאת עובדים לחופשה כפויה, כך ששכרם בפועל יקטן ב-60%.